

"Cenab-ı Hakk'a malûm ve ma'ruf ünvanıyla bakacak olursan, meçhul ve menkûr olur... Amma Cenab-ı Hakk'a mevcut-u meçhul ünvanıyla bakılırsa, ma'rufiyet şuaları bir derece tebârüz eder." izah eder misiniz?

"İ'lem Eyyühe'l-Azîz! Cenab-ı Hakk'a malûm ve ma'ruf ünvanıyla bakacak olursan, meçhul ve menkûr olur. Çünkü, bu malûmiyet, örfî bir ülfet, taklidî bir sema'dır. Hakikatı ilâm edecek bir ifâde de değildir. Maahaza, o ünvan ile fehme gelen mânâ, sıfât-ı mutlakayı berâberce alıp zihne ilka edemez. Ancak, Zât-ı Akdesi mülâhaza için bir nevi ünvanıdır. Amma Cenab-ı Hakk'a mevcut-u meçhul ünvanıyla bakılırsa, ma'rufiyet şuaları bir derece tebârüz eder. Ve kâinatta tecelli eden sıfât-ı mutlaka-i muhita ile, bu mevsufun o ünvanından tulû etmesi ağır gelmez."

"Cenâb-ı Hakk'a malûm ve ma'ruf ünvanıyla bakacak olursan, meçhul ve menkûr olur."

Üstat hazretlerinin "Hakikat-i mutlaka mukayyed enzâr ile ihâta edilmez." cümlesiyle verdiği büyük ders bu gibi yanırlara kapılmamak için en büyük bir irşat kapısıdır. Yâni, insanın sınırlı olar akli, mutlak ve sonsuz hakikatleri ihata edemez, her yönüyle tam olarak bilemez. Bu hakikatlerin başında Allah'ın kudsî mahiyeti ve sonsuz sıfatları gelir.

Gözün her gördüğü mahluk olduğu gibi, aklın da her anladığı mahluktur. O halde bir insan "Cenâb-ı Hakk'a malûm ve ma'ruf ünvanıyla bakacak olursa" Allah'ın zâtı ve sıfatlarının mahiyeti hakkında bildiğini sandığı şeyler bütünüyle yanırltır, batıldır, hurafedir. Dolayısıyla da hatalı böyle bir bakış ile Allah bilinmemiş, meçhul kalmış olur.

İnsanın bilgileri ya düşünme yoluyla kendi aklının meyveleridir, yahut çevresinde gördüğü ve işittiği şeylere dayanır. Allah'ın zâtı tefekkür edilmez, başkalarından duyulan ve örfe dayanan yanırl bilgiler de insana hak bir inanç kazandırmaz. Allah hakkında tek doğru bilgi kendi keliminden ve elçileri olan peygamberlerden alınabilir. Bu hak bilgiye ve doğru inanca göre, "Akıl, Allah'ın varlığını bilebilir,

---

birliğine ulaşabilir, ama zâtının mahiyetini bilemez. O'nun sonsuz olan sıfatları da sınırlı akla sığmazlar." Cenâb-ı Hakka malum ünvanıyla bakan kişinin zihninde teşekkül eden farazi İlah akıl mahsulüdür; Bu vehmi İlah ne vacib bir vücûda sahiptir, ne de sonsuz ve mutlak sıfatlara. Bu kişi "Zât-ı Akdesi" kendi zihninde öyle bir mülâhaza etmiştir ve bu mülâhaza eksik ve batıldır.

"Cenâb-ı Hakk'a mevcut-u meçhul ünvanıyla bakılırsa, ma'rufiyet şuâları bir derece tebârüz eder."

Bu hakikatin anlaşılmasında bize en büyük yardımcı kendi ruhumuzdur. İnsan, ruh hakkında ne söylese, büyük dese küçük dese, mavi dese yeşil dese hep hata eder. Fakat, "Ruh vardır ama mahiyeti bilinmez." dediğinde ruh konusunda sağlam ve doğru bilginin kapısını çalmış olur.

Bir insan da Allah'a "varlığı şüphesiz ama mahiyeti bilinmez" olarak inandığında, "ma'rufiyet şuâları" yâni Allah'ı hak bir inançla tanımanın ışıkları, nurları aklında ve kalbinde bir derece parlar; onun iç âlemini ve inanç dünyasını aydınlatır.

Zâtını mahiyetiyle bilmekten âciz olduğu O "mevcud-u meçhul"ün sonsuz sıfatlarını bilmekten de âciz olduğunu itiraf eder, böylece bu sonsuzları O'na isnat etmesi kolay olur. "Ve kâinatta tecelli eden sıfât-ı mutlaka-i muhita ile, bu mevsufun o ünvandan tulû etmesi ağır gelmez."